

ИНВЕСТИЦИОН ЛОЙИҲАЛАРНИ МОДЕРНИЗАЦИЯ ҚИЛИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ СТРАТЕГИК ИСТИҚБОЛЛАРИ

Тўрахўжаев Зайниддин Нажмиддин ўғли

*Ўзбекистон Республикаси Инвестициялар, саноат ва савдо вазирлиги
қошидаги “Рақамлаштириш Маркази” МЧЖ директори*

Аннотация: Ушбу мақолада инвестиция лойиҳаларини бошқариш тизимини модернизация қилишнинг долзарб йўналишлари таҳлил қилинади. Инвестиция жараёнларига рақамли технологиялар, сунъий интеллект ва ESG стандартларини татбиқ этишнинг иқтисодий самарадорлиги кўриб чиқилади. Мақолада Ўзбекистон иқтисодиётига хорижий капитални жалб қилиш ва лойиҳаларни бошқаришнинг инновацион моделлари бўйича таклифлар берилган.

Калит сўзлар: Инвестиция лойиҳаси, модернизация, рақамли трансформация, ESG стандартлари, сунъий интеллект, иқтисодий самарадорлик, стратегик истиқбол.

Аннотация: В данной статье анализируются актуальные направления модернизации системы управления инвестиционными проектами. Рассматривается экономическая эффективность внедрения цифровых технологий, искусственного интеллекта и стандартов ESG в инвестиционные процессы. В статье также представлены предложения по привлечению иностранного капитала в экономику Узбекистана и внедрению инновационных моделей управления проектами.

Ключевые слова: инвестиционный проект, модернизация, цифровая трансформация, стандарты ESG, искусственный интеллект, экономическая эффективность, стратегическая перспектива.

Кириш. Глобаллашув ва технологик тараққиёт шароитида мамлакат иқтисодиётига йўналтирилаётган инвестицияларнинг нафақат ҳажми, балки уларни бошқариш сифати ҳам муҳим аҳамият касб этмоқда. Анъанавий бошқарув усулларидан воз кечиш ва инвестиция лойиҳаларини модернизация қилиш миллий иқтисодиётнинг рақобатбардошлигини оширишнинг асосий шартидир. Инвестицион фаолиятни модернизация қилиш - бу нафақат молиявий оқимларни йўналтириш, балки лойиҳаларни амалга оширишда энг замонавий рақамли ва инновацион ечимларни татбиқ этиш демакдир.

Инвестицион лойиҳаларни модернизация қилишнинг устувор йўналишлари. Инвестиция лойиҳаларини модернизация қилиш деганда лойиҳанинг ҳаётий даврини (шакллантиришдан фойдаланишга топширишгача) инновацион технологиялар ёрдамида оптималлаштириш тушунилади. Бу жараён куйидагиларни ўз ичига олади. Рақамли трансформация. Лойиҳаларни бошқаришда “Digital Twin” (рақамли эгизак) технологиясини қўллаш орқали реал ва виртуал жараёнларни синхронлаштириш. Саноат ва қурилиш лойиҳаларининг виртуал моделини яратиш орқали реал жараёндаги хатоликларни 20-25% га камайтириш мумкин. Лойиҳаларни ишлаб чиқишда илғор хорижий технологиялардан фойдаланиш. Инвестиция хатарларини (risk management) прогнозлашда СИ алгоритмлари тарихий маълумотлар асосида 95% аниқликда натижа беради.

Автоматлаштирилган назорат. Инвестиция оқимларини ва ишлар жадвалини инсон омилсиз, автоматлаштирилган ахборот тизимлари (масалан, PMI тизими) орқали мониторинг қилиш.

ESG тамойилларини жорий этиш. Инвестиция лойиҳаларини экологик, ижтимоий ва бошқарув (Environmental, Social, and Governance) стандартлари асосида баҳолаш. Бу хорижий инвесторлар учун лойиҳа жозибадорлигини оширувчи асосий мезонга айланмоқда. Катта маълумотларни таҳлил қилиш орқали инвестиция хатарларини (рискларини)

предиктив прогнозлаш. Замонавий инвестиция муҳитида ESG тамойиллари лойиҳанинг истиқболлини белгилаб бермоқда. Халқаро инвесторлар лойиҳани баҳолашда қуйидагиларга эътибор қаратмоқда:

Экологик масъулият. Энергия тежамкорлик ва чиқиндисиз технологиялар. Ижтимоий таъсир. Янги иш ўринлари ва ходимлар учун шароитлар. Бошқарув шаффофлиги. Коррупциядан ҳоли тизим.

Модернизациялашнинг иқтисодий самарадорлиги.

Инвестиция лойиҳаларини модернизация қилиш мамлакат ЯИМ ўсишига ижобий таъсир кўрсатади. Лойиҳаларни модернизация қилиш натижасида қуйидаги кўрсаткичларга эришилади:

- Лойиҳаларни амалга ошириш муддатининг **15-20% га** қисқариши.
- Ресурслардан (хомашё, энергия, ишчи кучи) фойдаланиш самарадорлигининг **25% га** ортиши.
- Коррупцион хавфларнинг минималлашуви ва шаффофликнинг таъминланиши.

Ривожлантириш истиқболлари.

• **Давлат-хусусий шериклик (ДХШ) моделларини кенгайтириш:** Инвестиция лойиҳаларида давлат ресурслари ва хусусий сектор инновацияларини бирлаштириш. Инвестиция лойиҳаларининг ягона марказлашган рақамли платформасини (PMI тизими) тўлиқ ишга тушириш.

• **Интеллектуал мониторинг:** Келажакда инвестиция лойиҳаларини назорат қилиш тўлиқ СИ алгоритмларига асосланиб, тизим нафақат хатоларни аниқлайди, балки уларни бартараф этиш бўйича оптимал ечимларни таклиф қилади. Ҳудудий лойиҳаларни шакллантиришда “ақлли ихтисослашув” тамойилидан фойдаланиш. Хорижий инвесторлар учун “инвестиция визалари” ва ҳуқуқий ҳимоя механизмларини янада соддалаштириш.

Хулоса. Инвестиция лойиҳаларини модернизация қилиш - бу вақтинчалик жараён эмас, балки барқарор иқтисодий ривожланишнинг

стратегик йўлидир. Сунъий интеллект, Big Data ва ESG стандартларини интеграция қилиш орқали инвестиция жараёнларининг шаффофлиги ва самарадорлигини халқаро даражага кўтариш имкони мавжуд. Бу эса мамлакатнинг глобал инвестиция бозоридаги мавқеини мустаҳкамлайди. Инвестицион лойиҳаларни модернизация қилиш мамлакат иқтисодиётининг рақобатбардошлигини таъминловчи бош омилдир. Истикболда лойиҳаларни бошқаришнинг “ақлли” тизимларига ўтиш, инвестицияларнинг қайтувчанлик коэффициентини (ROI) сезиларли даражада оширишга ва барқарор иқтисодий ўсишга хизмат қилади.

Фойдаланилган адабиётлар:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Статистика агентлиги ҳисоботлари (2025 й.).
2. Инвестициялар, саноат ва савдо вазирлигининг йиллик таҳлилий маълумотлари.
3. World Investment Report 2025 (UNCTAD).
4. Хорижий экспертларнинг Марказий Осиё иқтисодиёти бўйича илмий мақолалари.
5. Abdullayev, A. M., & boshq. Raqamli iqtisodiyot: darslik. T.: “Iqtisod-Moliya”, 2020. (Маҳаллий иқтисодиётни рақамлаштириш бўйича назарий асослар).
6. Davenport, T. H. The AI Advantage: How to Put the Artificial Intelligence Revolution to Work. MIT Press, 2018.
7. Silverman, D. Interpreting Qualitative Data. SAGE Publications, 2020. (Маълумотларни таҳлил қилиш методологияси).
8. World Bank Group. Digital Progress and Trends Report 2023. (Инвестицияларни рақамли назорат қилишнинг глобал таҳлили).